

Agerdyrkningsberetning

fra Oktober 1897.

Vejrliget i den nys tilbagelagte Væxtperiode kan — hvad de to Hovedfaktorer, Varmen og Nedbøren, angaa — i al Almindelighed og for Landet i sin Helhed betegnes som gjennemgaaende varmt og — med Undtagelse af en Periode Midsommers — fugtigt. April var i det Hele taget mild, forholdsvis dog noget mildere for Øernes end for Jyllands Vedkommende, men Nedbøren var saa rigelig og Nedbørsdagenses Antal saa stort, at Foraarsarbejderne først temmelig sent kunde komme i Gang. Det var egentlig først efter Paaske (d. 18. April), at der kom rigtig Fart i Foraarsarbejdet, som saa iøvrigt — de fleste Steder begunstiget af Vejret — gik rask fra Haanden. Maj var den forholdsvis varmeste af Væxtperiodens Maaneder, og da Nedbøren var meget rigelig, i store Dele af Landet (det sydlige Jylland, Fyen og Lolland-Falster) endog over det dobbelte af den for Maaneden normale, havde saavel Korn som Rodfrugter særdeles gunstige Væxtbetingelser i denne Maaned. Alle Afgrøder stode derfor ogsaa ved Overgangen til Juni særdeles lovende i saa godt som alle Egne af Landet. Men som saa tidt Tilfældet, blev sidstnævnte Maanedes Vejrlig skjæbnessvangert for Markerne i flere Egne af Landet. Maaneden gav noget over normal Varme, og sviende, vedholdende Blæst, der undertiden kan trykke Afgrøderne slemmt i

denne Maaned, bleve vi i det Hele taget forskaandede for. Men Nedbøren var for hele Landet kun omtrent Halvdelen af den normale; ja Thisted, Randers og Odense Amter fik endog kun Trediedelen af den for Maaneden gennemsnitlige Regnmængde. Og da Regnen væsentlig faldt i Byger, bleve nogle Egne særdeles stedmoderlig behandlede, medens enkelte andre — desværre langt færre — Egne ganske vist fik den for Maaneden normale Regnmængde eller noget derover. Med Juli Maaned kom atter rigelig Nedbør med omtrent normal Varme over de fleste Egne af Landet, hvilket bødede en Del paa den foregaaende Maanedes Tørke og i særlig Grad kom Græs- og Rodfrugtmarkerne tilgode.

Men var Væxtperioden saaledes paa Grund af den kritiske Juni Maaned ingenlunde begunstiget af Vejret, var Høstperioden det endnu mindre. August Maaned bragte Landet i sin Helhed stor Nedbør, og særlig fik Jylland megen Regn i denne Maaned. Thisted Amt fik over det dobbelte af den for Amtet gennemsnitlige Regnmængde; Hjørring Amt fik 90, og det meste af det øvrige Jylland fik 60 pCt. over Gjennemsnittet. Randers Amt slap dog med 11 pCt. over den normale. Lolland-Falster fik 80 og Nordfyen 50 pCt. over, medens Bornholm fik 40 pCt. under den normale Regnmængde. De øvrige Dele af Øerne fik lidt over eller lidt under det for de paagjældende Egne normale Nedslag. Nedbørsdagens Antal var stort undtagen paa Bornholm, hvor Vejrforholdene i det Hele taget vare langt gunstigere end i det øvrige Danmark.

September var forholdsvis meget varm; særlig var Temperaturen for Øernes Vedkommende betydeligt (0,9°) over den normale. I det meste af Jylland og paa Fyen var Nedbøren under, for de øvrige Landsdeles Vedkommende over den for Maaneden normale. Maaneden gav i det Hele taget særdeles gunstige Betingelser for Lægning af Vintersæden.

Efterfølgende Data give i grove Træk et Billede af

Varmens og Nedbørens Fordeling mellem Landets to Hoveddele i Halvaaret April—September:

	Middelvarmens Afvigelse i Grader fra det Normale		Nedbørens Afvigelse i pCt. fra det Normale	
	Øerne	Jylland	Øerne	Jylland
April.....	+ 0,3	+ 0,2	+ 34	+ 20
Maj.....	+ 0,7	+ 0,9	+ 74	+ 89
Juni.....	+ 0,2	+ 0,2	÷ 48	÷ 56
Juli.....	÷ 0,1	+ 0,2	+ 38	+ 18
August.....	+ 0,2	+ 0,1	+ 18	+ 63
September.....	+ 0,9	+ 0,5	+ 9	÷ 15

Angaaende Udbyttet af de enkelte Afgrøder skulle vi paa Grundlag af de fra Tidsskriftets Korrespondenter modtagne Beretninger hidsætte følgende:

Højbjergningen fra Ageren gav — naar Landet tages som Helhed — iaar et særdeles godt Resultat. Det er utvivlsomt mange Aar siden, hvis det overhovedet nogensinde er sket, at saa meget Agerhø af god, tildels fortrinlig Kvalitet er bjerget her i Landet. Særlig gjælder dette for Øernes Vedkommende, hvorfra der endog berettes om »det dobbelte af en Middelhøst«, og ret almindelig betegues Høsten af Agerhø som »udmærket god«, »ualmindelig god« o. lign. Fra nogle Egne, bl. a. fra Fyen, fremhæves vel, at Førsteaars-Græsmarkerne fra 1896 havde en noget svag og for tynd Plantebestand, og at Eftersaaning kun tildels havde bødet herpaa; men det heldige Vejr fremkaldte en hurtig og stærk Udvikling, særlig af Græsarterne, og da Andetaars-Græsmarkerne vare gode, og Kreaturerne ikke kunde magte det hurtig fremskydende Græs, blev der meget til

Hø. For Jyllands Vedkommende var Forholdet ikke saa gunstigt. Vel gav ogsaa der Agerhøet flere Steder et særdeles godt Udbytte i Masse, og gennemgaaende blev det godt bjerget, men andre Steder, saasom i Himmerland og paa Mors, virkede Kulde og Nattefrost i Maj hæmmende paa Udviklingen, saa Kvantiteten blev ringe. Gjennemsnitlig naaedes dog ogsaa for Jyllands Vedkommende over Middelhøst.

Høbjergningen fra Engene gav vel gennemgaaende et mindre Udbytte end det, der vandtes fra Ageren, men maa dog anslaaes til en god Middelhøst. Ogsaa paa dette Punkt synes Øerne at have været begunstigede, idet der herfra paa enkelte Undtagelser nær meldes om et stort Udbytte. I Jylland har Nattefrost og Kulde i nogle Egne (Himmerland, Mors, det sydvestlige Jylland) formindsket Udbyttet en Del, men fra andre Egne berettes om en kvantitativ og kvalitativ tilfredsstillende eller endog stor Høst. Almindeligvis er det tidlig slaaede Enghø bjerget godt, medens Vejret for det sildig slaaede blev ustadigt flere Steder, saa at Kvaliteten forringedes. Flere Steder er der høstet en Del Efterslæt, som i September er bjerget i god Tilstand.

Kornhøsten synes gennemsnitlig og for Landet taget under ét at være under Middelhøst saavel med Hensyn til Fyld som til Fold og Kvalitet. Det er særlig Vaarsæden, der trykker Gjennemsnittet af Kornafgrøderne, thi Vintersæden har de fleste Steder givet over, tildels endog ikke lidt over Middelhøst baade hvad Kvantitet og hvad Kvalitet angaar. Og det er igjen særlig den tidlig saaede Vaarsæd, som har givet det daarligste Resultat, idet denne ikke i samme Grad som den sent saaede efter Tørken i Juni kunde drage Nytte af Regnen i Juli. Vaarsæden har saa godt som overalt givet under, i flere Egne endog langt under Middelhøst. Ja, pletvis have Vaarsædsafgrøderne været saa smaa, særlig for Havrens Vedkommende, at de rent ud ere betegnede som Misvæxt.

Høstarbejdet begyndte de fleste Steder til normal Tid, den sidste Uge i Juli, men var i det Hele taget lang og trang. Den eneste Landsdel, der iaar har kunnet glæde sig ved et godt Høstvejr, er Bornholm. Ellers stemme de fleste Beretninger overens i, at ugunstigere Høstvejr sjælden er oplevet, og kun en enkelt Korrespondent kalder Høsten »mere drilagtig end egentlig vanskelig«. Med Undtagelse af det tidligst mejede Korn, Vintersæd og tildels 6rd. Byg, har Bjergningen de fleste Steder været overordentlig vanskelig, idet voldsomme Regnskyl fra den første Uge i August til lige saa langt ind i September næsten daglig blødte eller endog gjennemblødte Hobene. Og kom der Tørvejr en enkelt eller enkelte Dage, og man begyndte at røre ved Hobene for enten at omsætte dem eller vælte dem, nogle Timer før Hjemkjørsel agtedes paabegyndt, afbrødes Arbejdet snart af nye Byger. Der krævedes under disse Omstændigheder den største Omhu og Paapassenhed for at faa Sæden saaledes bjerget, at den kunde opbevares uden at tage Skade, og en hel Del Sæd er iaar kommen daarlig i Hus. Det er en Selvfølge, at Kvaliteten saavel af Straa som af Kjærne maatte lide under disse Forhold, at en Del Sæd er spiret, at betydeligt Spild ikke har kunnet undgaas, at Høsttiden blev lang, Arbejdsudgifterne store og Bjergningen kostbar.

Høsten 1897 har paany henledet Opmærksomheden paa Spørgsmaalet om den under vanskeligt Høstvejr lig heldigste Høstmaade. At Skaarlægning under slette Vejrforhold er uheldig, er utvivlsomt. Men det viser sig ogsaa, at de store fastbundne Neg, Selvbinder-Mejemaskinerne frembringe, ere uheldige i saadant Vejr, idet Tørringen hæmmes og Spiringen fremmes ved denne Form. Iøvrigt synes der at være delte Meninger om, hvorvidt Opstilling i fast sammensatte Langhobe eller i smaa løsere Hobe paa 4—10 Neg eller endelig Staksætning (i bornholmske Stakke) er at foretrække. Vi skulle nedenfor give Ordet til vor Korrespondent fra

Midtlolland, der i Henhold til Erfaringerne fra Høsten iaar fremsætter fyldige »Høstregler«.

Mejemaskiner ere iaar ligesom i de senere Aar blevne ret almindelig anvendte baade paa mindre og paa større Gaarde. Paa de sidste vinde Selvbindere mere og mere Udbredelse. Det fremhæves i flere Beretninger, at Maskinerne i kjendelig Grad have bidraget til at forkorte Høsttiden; men nogle Steder var Jorden saa vaad, at Brugen af dem vanskeliggjordes.

Hveden har de fleste Steder givet over Middelhøst saavel hvad Straa som hvad Kjærne angaar. I Almindelighed blev den bjerget i god Stand, men den var dog ikke alle Steder i Hus, da Regnperioden i August begyndte, og paa saadanne Steder led den en Del ved Spiring af Ax i Negenes Rodende, ligesom Rivningen spirede i stort Omfang. Om Udfaldet af Tærskningen opgives i en enkelt Beretning 20 Fold af god Vægt; men paa Steder, hvor Hveden gik tidlig i Leje, er Udbyttet langt ringere, og navnlig er Vægten lav.

Rugen har givet en god Middelhøst til Fyld, under Middel til Fold og — med Undtagelse af de Steder, hvor den gik tidlig i Leje — en fortrinlig Kvalitet baade hvad Halm og hvad Kjærne angaar. I Foraaret og Forsommeren tegnede den fortræffeligt, og den blev overalt bjerget i fortrinlig Tilstand, men den skuffer ved Tærskningen — der opgives 10 à 12 ned til 7 à 8 Fold. Det er ikke altid saa let at finde Aarsagen til det lave Foldudbytte, men i nogle — desværre vidtstrakte — Egne f. Ex. i det nordlige og nordvestlige Jylland har stærk Storm, efterfulgt af Nattefrost og stærk Solhede om Dagen givet ugunstige Forhold under Blomstringen, hvilket har fremkaldt Spring i Axene, medens der dog fra de samme Egne gjøres gjældende, at Tærskningen giver bedre Resultat end under disse Forhold forventet.

Vaarsæden er, som foran antydet, Høstens svageste Punkt. Det er vanskeligt at sige, hvilken Vaarsædsart, der har givet det tarveligste Udbytte, thi snart er

det Bygget og snart Havren, der betegnes som daarligst. Og det er saavel Kvantiteten som Kvaliteten, der er simpel. Desværre gjælder dette for Landet i sin Helhed, men der er dog heldigvis en Del Egne, hvorfra der berettes om baade kvantitativt og kvalitativt gode Vaarsædsafgrøder. Overhovedet er Udbyttet meget forskjelligt selv paa nærliggende Steder.

Bygget er de fleste Steder kort i Straaet, mørkt i Farve og tarveligt i Foldudbytte. Der er vel pletvis avlet meget gode Bygafgrøder, saaledes i det nordlige Jylland, i Nordøstsjælland o. a. St., men til Gjengjæld har andre ofte nær ved liggende Steder havt næsten Misvæxt paa Bygmarkerne. Kvaliteten er om mulig ringere end Kvantiteten; thi om det end paa Steder, navnlig hvor man har brugt Staksætning i Stedet for Hobsætning, er lykkes for en Del at bevare Farven baade hos Straaet og Kjærnen, saa er denne sidste selv paa saadanne Steder en uensartet Vare, og kun faa Steder er man tilfreds med Foldene og Vægten. For 2rad. Byg angives fra 110 ned til 103—104 Pd. holl., og for 6rad. Byg — der iaar gennemgaaende har givet ringere Udbytte end 2rad. — opgives 90—95 Pd. holl. Sortprik har gjort en Del Skade, bl. a. i Kjøbenhavns Amt.

Havren har ganske vist nogle Steder givet bedre Udbytte end Bygget, men som oftest synes den dog at have givet mindre, nærmest som Følge af, at den i det fugtige Vejr angrebes af Rust, der hæmmede saavel Kjærnesætningen som Væksten i det Hele taget og i høj Grad forringede Straaets Værdi som Foder. I Udlægsmarkerne har Kløveren, der voxede stærkt til i det fugtige Vejr, bødte en Del paa den manglende Fyld, men har jo paa den anden Side vanskeliggjort Tørringen. De yderlig slette Havreafrøder, hvorm der berettes fra flere Egne, maa vistnok ofte tilskrives Angreb af Nematoder, der utvivlsomt ere adskillig mere udbredte og gjør betydelig mere Skade, end almindeligvis antaget.

Om Tærskningsresultater foreligger paa nærværende Tidspunkt saa godt som intet.

At Blandsædsarealerne undertiden have givet forholdsvis gode Afgrøder, hvor de ublandede Byg- og Havremarker have givet for lidt, maa vel nærmest tilskrives lokale Forhold. Thi i al Almindelighed have disse Arealer selvfølgelig lidt af de samme ugunstige Væxt- og Vejrforhold som de ublandede Afgrøder.

Ogsaa Bælgsædsafgrøderne vexle meget. Fra flere Egne roses Bælgsæden som vel udviklet og godt bælgsat, medens der fra andre Egne klages over den i begge Henseender. Antagelig ville Ærterne alt i alt give omkring en Middelhøst, ligesom Vikkerne i Vikkehavren de fleste Steder har givet gode Afgrøder.

Kartoflerne synes enkelte Steder at have lidt af Tørken i den Tid, de skulde sætte Knolde, og af den Grund at give for smaa Afgrøder. Hvor dette har været Tilfældet, og hvor tillige Sygdom og Insektangreb (Oldenborre-Larver) have slaaet sig til, maa Udbyttet selvfølgelig blive tarveligt. Men de fleste Steder have Kartoffelmarkerne iaar som sædvanlig holdt sig godt i det tørre Vejr, og som Regel kom Regnen saa betids, at Planterne fik fuld Nytte af den. Men unægtelig har den almindelige Sygdom i det regnfulde Vejr havt gunstige Betingelser for at brede sig, og har ogsaa angrebet de mindre modstandsdygtige Sorter følelig, medens de for Sygdommen haardføre Sorter love et godt Udbytte. Ogsaa iaar roses Magnum bonum for sin Modstandskraft.

Roerne staa de fleste Steder, hvor de blive pasede ordentlig, meget godt, ikke faa Steder ligefrem saa fortrinligt, at man sjælden har set noget i sit Slags bedre. Men adskillige Steder ere Roeafgrøderne dog langt fra rigtig gode, hvilket paa de forskjellige Steder har forskjellige Aarsager. Somme Steder har Frøet ikke spiret ordentlig, andre Steder angrebes Planterne kort efter at være komne op af Kimskimmel, og atter andre Steder ødelagde Oldenborrelarver og Knoporm pletvis Markerne,

hvoraf Følgerne have været, enten at Rækkerne vise Spring, eller at Markerne have maattet ompløjes. I sidste Tilfælde staa Afgrøderne for saa vidt godt, som Rækkerne ere sluttede og Planterne dække Jorden, men de ere ofte komne for sent i Væxt til at give noget stort Udbytte. For Landet i sin Helhed vil der dog utvivlsomt blive en virkelig god Roehøst iaar, hvilket gjælder saavel Foder- som Sukkerroer. Ogsaa Gulerødder love de fleste Steder godt. Kaalrabi og Turnips have ofte lidt baade af Kulde, Tørke og Jordlopper, men uagtet der af og til er Spring i Rækkerne, ville de dog ifølge Beretningerne de fleste Steder give Middelhøst.

Plantesygdomme og Insektangreb have, som allerede berørt, ogsaa iaar gjort en Del Skade paa Afgrøderne, og særlig have Svampeangreb — støttede af det fugtige Vejr — paa Steder været ret slemme, især de gammelkendte, Kartoffelsygdom og Rust. Derimod tie Beretningerne paa en enkelt Undtagelse nær ganske om Kløverens Bægersvamp, der altsaa ikke synes at have hærjet Markerne i væsentlig Grad, ligesom den i vor Beretning fra ifjor omtalte »Rødsyge«, der sidste Aar gjorde en hel Del Skade paa Kartoffelmarkerne langs Kattegattet i Nordsjælland, end ikke nævnes. Fritfluelarver og — som tidligere nævnt — Jordlopper ere optraadte skadelig paa flere Steder; men Oldenborre-Larverne have dog huseret værst, idet disse graadige Dyr have angrebet Vaarsæds-, Roe- og Kartoffelafgrøderne baade i Jylland, paa Fyen og paa Sjælland. Mange Beretninger fremhæve dog udtrykkelig, at Sygdomme og Insektangreb ikke ere optraadte i nævneværdig Grad.

Angaaende Sommergræsningen stemme de fleste Beretninger overens i, at Forsommeren gav rigelig Græsning, og at Tørken en Tid fremkaldte Græsknaphed, saa der maatte staldfodres af Nødvendighed, medens Regnen i Juli og August atter fremkaldte en meget rigelig Græsvæxt, som Besætningerne mange Steder ikke kunde overkomme. I flere Beretninger frem-

hæves, at sjælden eller aldrig har Græsset groet saa stærkt og Græsvæxten været saa yppig som i Regnperioden efter den tørre Tid i Juni. Og hvor den tørre Periode var kort — den var jo paa Grund af det bygefulde Vejr af meget forskjellig Længde de forskjellige Steder — var Aaret utvivlsomt det bedste Græsaar, vi have havt i Mandsminde. Men der var desværre Steder, hvor Regnen kom saa sent, at Kreaturerne Sommerernæring enten blev for knap eller for dyr. Alt i alt har Aaret givet ikke lidt over Middeludbytte, hvad Græs angaar.

Mælkeudbyttet har i Almindelighed været godt, og skulde Sommeren bedømmes efter dette, vilde den utvivlsomt for Landet i sin Helhed komme over Middel. I mange Landbrug er Mælken i Sommer produceret meget billigt; men der er desværre ogsaa — hvad der jo altid vil være — en Del Brug, hvor den er produceret meget dyrt.

Vinterfodringen vil formentlig i de fleste Landbrug kunne foregaa uden Fodermangel. Thi vel er Massen af egentligt Fyldefoder som Følge af den tarvelige Høst af Vaarsæd ikke stor, og vel er Straafoderets Kvalitet ofte simpel, men de gode Hø- og Roefgrøder bøde en hel Del herpaa, og det rigelige Efteraarsgræs og det milde Efteraarsvejr gjør det muligt at holde i det mindste den ikke producerende Del af Besætningen længe ude. Og bliver Vinteren ikke alt for lang og stræng, og indfører man i Tide fornuftig Sparsommelighed, ville de allerfleste Brug komme over Vinteren uden Vanskelighed og uden at reducere Besætningerne. Men det kan jo ikke nægtes, at der hist og her kan indtræde Foderknaphed, dersom Vinteren bliver ugunstig.

Kreaturpriserne ere gennemgaaende lave, naar undtages Lødekøer, for hvilke Priserne hidtil have holdt sig eller i hvert Fald kun ere faldne ganske lidt. For ungt, velbygget og velfedet Kvæg erholdes ogsaa ret

gode Priser, men alt andet er næsten usælgeligt. Besætningerne ere almindeligvis fuldtallige, paa Steder maaske endog større end heldigt, naar henses til de Vilkaar, der bydes dem; men man sælger nødvendig af de bedste Individuer, og de andre give saa lidt ved Salget.

Svinepriserne have været rigtig gode saavel for Grise som for Slagterisvin. For disse sidste have Priserne været stigende i Sommerens Løb, hvilket Forhold en af vore Korrespondenter illustrerer ved nogle Tal, der meddeles nedenfor.

Brakbehandlingen har i det Hele taget ikke forvoldet Vanskeligheder. Vel gjøres i enkelte Beretninger gjældende, at Jorden periodisk har været for vaad at behandle, men i den tørre Tid kunde man komme Rodukrudet tillivs, og efter denne har Frøukrudet havt gunstige Spiringsbetingelser, og har derfor ved rettidig Behandling af Markerne kunnet hænges ret væsentlig. Det fremhæves dog ogsaa i en enkelt Beretning, at der endnu findes mange urene Brakmarker, medens iøvrigt Tendensen gaar i Retning af Indskrækning af Renbrakken. Vintersæden er saa at sige overalt bleven lagt i bekvem Jord og under gunstige Forhold.

Om Arbejdskraftens Tilstrækkelighed tale Beretningerne højst forskjelligt. I nogle Egne synes det vanskeligt at faa Arbejdet udført til rette Tid; ikke sjælden gaar det ud over Roemarkerne. Ogsaa Høstarbejdet lider — trods den flittige Brug af Mejemaskiner — nu og da af Brist paa Arbejdskraft. Men iøvrigt synes Klagerne over denne Mangel dog mindre højrostede nu end for nogle Aar tilbage, og i flere Beretninger bemærkes udtrykkeligt, at Arbejdskraften iaar har været tilstede i rigelig Mængde. Kun den gamle Klage over Vanskeligheden ved at faa Folk til at udføre Malkningen er stadig lige stærk.

Af de modtagne Beretninger hidsættes følgende:

Fra Hornsherred. Svinepriserne have holdt sig forbausende godt i dette Aar og stadig været i Stigning; de noterede Priser fra det herværende Slagteri (i Frederikssund) for extra Svin have i Gjennemsnit været: for Januar 36 Ø., Februar 37 Ø., Marts 39 Ø., April 40 Ø., Mai 42 Ø., Juni 41 Ø., Juli 43 Ø. og August 43 Ø. Med saadanne Flæskepriser er det næsten uforstaaeligt, at det kan betale sig at sælge sin Mælk til Kjøbenhavn, hvad mange af de større Gaarde nu gjøre uden at faa skummet Mælk tilbage, og ved en nøjagtig Opgjørelse vil det vist sikkert vise sig, at der er Tab forbunden dermed. At sælge Mælk bort fra en Gaard uden at faa den skummede Mælk tilbage synes at være en større Rovdrift end at sælge Sæden uden at lade Kreaturerne faa en Kjerne.

Andels-Selskaberne brede sig. Et Andels-Selskab har fornylig kjøbt en Mølle og et Bageri, som det agter at drive!

Fra Egnen Taastrup-Kjøge. De bornholmske Stakke have været udmærkede iaar, men det har ikke været muligt at anvende Stakning i større Maalestok, da Sæden sjælden var tør, naar den blev bundet; — men man maa alligevel undre sig over, at denne Høstmaade har saa vanskeligt ved at trænge igjennem hos Bønderne trods de store iøjnefaldende Fordele, som den byder.

Da Arbejdskraft i Høsten stadig bliver dyrere og vanskeligere at faa, er det ret naturligt, at Brugen af Mejemaskiner stadig udvides; her i Egnen er det mest Woods selvfælgende Maskiner, der benyttes; — dog er der iaar tillige anskaffet paa de større Gaarde Selvbindere; her paa Gaarden har en saadan af Woods iaar hugget c. 90 Tdr. Land Vaarsæd. Med Hensyn til de Præstationer, disse have ydet, kan jeg henvise til »Ugeskriftet«s Udtalelser i sidste Hefte; de ere i det Hele korrekte; — disse Maskiner ere forbausende stærke, klippe al Slags Vaarsæd, om den ogsaa ligger, binder fortræffeligt, — men Sæden tørres langsomt og

maa vejres i længere Tid end haandbunden Sæd; har man imidlertid kunnet benytte dem med Fordel i et saa vanskeligt Aar som dette, antager jeg, at de maa kunne gjøre endnu bedre Fyldest i et almindeligt godt Høstaar.

Fra Egnen ved Jyderup. Høsten har været meget forskjellig selv paa samme Egn, væsentlig vel begrundet i Jordens Gjødningskraft og den tilfældige Regnmængde, som jo faldt i Byger og derfor meget forskjelligt. Den 9. April begyndte Saaningen af Ærter og Blandsæd og endtes den 29. her paa Gaarden; i hele den Tid fik vi ingen Dag over 8,6 m/m Regn, som faldt den 24., og ellers fik vi engang imellem nogle faa Millimetre, men ordentlig blødende Regn faldt saa først fra den 16. til den 26. Juli, ialt i de 6 Dage 81,5 m/m; men selvfølgelig var nu Straadannelsen færdig, og for Vaarsædens Vedkommende blev den kort, medens Kjærnen vel nok udvikledes ganske godt derved, og Bygget synes mig ganske buttet og fyldigt. Denne stærke Regn faldt i Raps-høsten, efter at den var hugget, og bevirkede, at en Del faldt af. Denne Høst var imidlertid iaar ganske god, den folder ret godt, og Prisen er jo forholdsvis god. Vintersæden er gennemgaaende god baade i Fyld og Fold; Vaarsæden fylder ikke godt, men jeg antager, at den vil folde ganske godt; derimod er Farven gennemgaaende meget mørk paa Bygget, og en hel Del, der har ligget længe i Regnen, er spiret; navnlig er af Vaarsæd Havren den, der i den Henseende har lidt mest. Bygget her saavel som al Vintersæden var som sædvanlig sat i Stakke, dækkede med Rivelse, hvilket har bevirket, at vort Byg for en Del er mindre mørkt; og Høsten kunde vi fremme raskere, da vi altid i Tørvej kunde dække Stakkene af, som saa vare tørre; selv ved den stærke Regn Tirsdag den 10. August kunde vi Dagen efter indkjøre Rug og Hvede, skjønt der da her faldt 52,6 m/m. Ærterne ere her hos os stærkt bælgsatte og gode. Ligeledes synes andre Handelsplanter, som vi dyrke, særlig Draphavre og Hundegræs, at ville give godt Frøudbytte. Det tidligst saaede synes mig her at have holdt sig bedst; Grønjords-afgrøden har været den ringeste.

Fra Samsø. Efteraarsgræsningen. Særlig den nye Kløver har været udmærket, og Køerne have holdt Mælken rigtig godt og tildels ogsaa Huldet. Jeg véd nok, at der fra mange Sider advares mod den slappe Ernæring, en saadan Efteraarsgræsning byder, men jeg har rigtignok den Tro, at denne Advarsel overdrives i høj Grad, thi vist er det, at Køerne ville tabe baade i Mælk og i Smør, naar de komme paa Stald, selv med en kraftig Fodring, og da der sjælden er noget andet til at udnytte Efteraarsgræsningen, saa synes jeg, at det er utilladeligt at lade det gaa til Spilde. De Køer, der nylig have kælvet eller snart skulle kæleve, samt enkelte svage Individier, maa selvfølgelig paa Stald; men kraftige Køer, der have været ude det meste af Sommeren, taale rigtig godt lidt Efteraarsvejr, særlig naar de have Dækner paa. Det er ikke min Mening, at Køerne skulle gaa for længe ude, men det er den overdrevne Ængstelse for Kulde, Regnbyger og det slappe Græs, jeg vil advare imod.

Fra Vordingborgegnen. Vi have her paa Gaarden i denne Sommer bygget 2 billige Lader, hver rummende c. 400 Læs; det er en stor Behagelighed at have Sæden i Hus i et Efteraar som indeværende, og for de store Gaarde, hvis travleste Tid er Efteraaret, er det meget tilraadeligt at bygge saadanne Lader, der forskaane for Stakketækning og meget Sinkeri ved Tærskningen. Laderne, der ere tækkede paa Siderne, kunne — naar alt medregnes undtagen Transport af Materialerne — bygges for 6—7 Kr. pr. Læs.

Fra Nordfalster. Det er stadig et tildels uløst Problem, hvilken Plov der bedst og mest økonomisk anvendes her paa vor stive og vanskelige Jord. Formodentlig blive de nye amerikanske Enkeltpløve de bedste, »Albion« eller »Oliver«; men man maa ikke lade sig nøje med Resultaterne fra Plovprøverne, da der er meget stor Forskjel paa, hvorledes de forskellige Former staa sig mod Slid, og man kan selv med stærkt anbefalede Pløve opleve store Skuffelser. Dette gjælder ikke alene Skjær og Saal; men selv de saa meget anbefalede haardstøbte Muldfjæl, hvad enten de ere originale amerikanske

eller eftergjorte, have langtfra holdt saa godt, som man havde Grund til at vente.

Fra Midtjylland. Erfaringerne fra denne Høst turde iøvrigt have stadfæstet følgende elementære Høstregler:

1. Ubunden, skaarlagt Sæd lider i en regnfuld Periode trods al anvendt Omhu mange Gange mere end bunden og vel opstillet Sæd.

2. Negene bør aldrig bindes for store eller for faste.

3. Særlig gjælder dette for Maltbyg, der sættes i Hob. Byghobene bør stedse efter en gjennemblødende Regn kunne tørres uden Omsætning, idet en omsat Bygmark ved paany at udsættes for Regn lider betydelig ved Farvens Forringelse.

4. Hobene bør ikke gjøres for lange — her paa Gaarden sættes kun 20 Neg i hver Hob — og bør i samme Grad være kortere, som Toppen er vægtig og derved falder stærkt sammen mod Hobenes Midterneg.

5. Omblæste Neg bør ufravigelig daglig rejses.

6. Ved Opstilling af kløverblandet Sæd bør saavel Negenes Rodende som Kløverstubben være aldeles tør.

7. Rivningen bør, hvor Staksætning ej anvendes, i en vanskelig Høst strax trækkes ind og samtidig bindes i smaa og løst bundne Neg.

8. Hvor Marken i Syd og Vest er begrænset af Skov, vil man det ene Aar med det andet staa sig ved strax efter Mejning og Opbinding at flytte al Sæden fra en ca. 200 Al. bred Strimmel langs Skoven ud paa frilliggende Areal.

9. Opstilling af Sæden i Smaastakke, naar den er halvtør — eller af aldeles renstraaet Vintersæd og Byg samtidig med Mejningen — er den sikreste Høstmaade. Dog vel at mærke kun under Forudsætning af, at Stakkene kunne dækkes med et forsvarligt Lag Rivning, samt at — hvad der er det vigtigste — denne ved Baand kan hindres i at blæse af, hvorved Negene i Stakkene fuldstændig prisgives for Regnen. De forhaandenværende Kodækkener kunne finde god Anvendelse som Dækmateriale for Smaastakkene.

10. Naar Hjembjergning af Sæd kan finde Sted, bør

denne ingensinde udsættes af Hensyn til Mejningsarbejdernes Fremme.

11. Kjærnespildet ved hyppig Vending af skaarlagt Sæd eller ved jævnlig Omsætning af Hobe er — særlig for Havrens Vedkommende — i Reglen langt større end Tab ved spirede Korn. Skjønt disse sidste falde stærkt i Øjnene, kunne Bestræbelserne for at reducere Springen ved at tumle med Sæden let blive for kostbare.

Fra Egnen Ringe-Faaborg. Vaarsæden fik et ordentligt Knæk ved den bratte Overgang i Temperaturen i Begyndelsen af Juni Maaned. Vi havde da i længere Tid havt usædvanlig stærk Varme med 20 à 22 Grader R. i Skyggen om Dagen, som pludselig sank til 8 Grader om Dagen og 0 Grader, næsten —, om Natten. Denne pludselige Temperaturforandring, som efterfulgtes af Tørke, gav nemlig Bygget et Knæk, det aldrig forvandt. Hertil kom det ustadige Høstvejr, som gjorde, at Kvaliteten yderligere forringedes. Bygavlen er saavel hvad angaar Fyld som Kjærneudbytte og Kvalitet langt under Middeludbytte. Havren er bedre navnlig i kvalitativ Henseende, men har dog ogsaa givet under Middelafgrøde. — Det synes, som den sildigere saaede Vaarsæd iaar har klaret sig bedst, formentlig fordi den ikke var saa langt fremme i Udviklingen, da ovennævnte pludselige Temperaturforandring indtraadte, som den tidlig saaede og derfor bedre overvandt Følgerne af den. Ligeledes synes det, som det er de stærke og gode Jorder, som forholdsvis have givet de sletteste Afgrøder af Vaarsæd, medens Avlen paa lettere, milde, ikke for tørre Jorder endogsaa ofte er meget god. — Rughøsten begyndte i Slutningen af Juli, og hele Høsten var paa de fleste mindre og middelstore samt enkelte større Bedrifter endt i Slutningen af August, medens dog de fleste større Gaarde først fik indhøstet ind i September, og en enkelt endnu da ikke var færdig. Medens Vintersæden som Regel blev bjerget i god Tilstand, kan det samme ikke siges om Vaarsæden, som har en daarlig Farve, navnlig Bygget, og vejer meget lidt, medens spirede Korn dog ere sjældne, i det

mindste i Negene. Vejret var i den sidste Halvdel af August og Begyndelsen af September i høj Grad uheldigt, idet det næsten regnede hver Dag. Enkelte Steder blev forsøgt Staksætning af Bygget; men det har vist sig iaar som saa ofte før, at den bedste Høstmaade er den her paa Egnen mest brugte, nemlig Opbinding og Sæmmensætning strax efter Afhugningen i fast og tæt satte Langhobe. Det, som det da kommer an paa, er blot, at Sæden bliver tør opbunden og sat sammen saaledes, at den ikke blæser om. Der skal da meget til, før Regnen kan bløde igjennem. En Undtagelse gjør selvfølgelig Sæd med Grønt i, saaledes som i Aar Kornet i Udlægsmarken, hvor Kløveren ofte var ligesaa lang som Sæden. I saadant Tilfælde maa det afhuggede selvfølgelig vejres, ofte før det bindes, altid før det sættes sammen. — Iaar var denne Vejring meget vanskelig at opnaa, men i de fleste Tilfælde viste det sig heldigst strax at binde op og lade Negene ligge. Naar disse da slæbtes bort fra Hegn, Skove m. m. og vendtes engang samt sættes sammen paa passende Tid, opnaaedes som Regel det bedste Resultat; men baade Afhugningen, Opbindingen og Sæmmensætningen maa kun ske, naar Sæden er tør, og heri laa Vanskeligheden iaar paa Grund af det bygefulde Vejr, som fristede stærkt til at slaa af paa Fordringerne i denne Henseende.

Fra Middelfartegnen. En stærkt udbredt Anvendelse af Mejemaskiner førte til, at her forholdsvis hurtig blev ophøstet, hvortil ogsaa bidrog, at alt Korn modnedes samtidig, og at saagodtsom Intet, med Undtagelse af nogen Rug, var gaaet i Leje. Vel var Jorden som oftest noget oplødt, men det gik forholdsvis godt alligevel. Sæden sættes i Langhobe, kun undtagelsesvis i bornholmske Stakke. Paa vore aabne Marker, fri for Hegn og Skove, finder man sig i Regelen bedst tjent med at benytte denne gamle Sæmmensætningsmaade. Iaar vilde Staksætning dog have været paa sin Plads særlig for Straaets Skyld. Arbejderforholdene have været ret gunstige. Næsten alle Bønder meje med Maskine og kunne saaledes ved Hjælp af egne Folk klare Høsten. Den

overskydende Arbejdskraft kommer saaledes de større Gaarde tilgode. Striker paa enkelte større Gaarde ere ogsaa udeblevne. Skabe Utilfredshed og deraf flydende uheldige Kaar for Arbejderne er vistnok det Eneste, Socialistrummelen kan føre til paa Landet.

Fra Egnen Hadsund-Aalborg. Kornhøsten har været her saa simpel iaar — som maaske ingensinde før — jeg troer ringere end end 1893, som dog var et meget simpelt Aar; — Rugen led af Nattefrosten i Maj og blev meget daarlig kjærnesat, — giver kun 5 Fold. Bygget kom nydeligt op, men saa kom Nattefrosten mellem 13—14—15 Maj og tog det helt fra Grøden; derefter fulgte Tørken og gjorde Resten; — Bygget var kort og tyndt.

Havren blev saaet senere, nød derfor ogsaa mere Gavn af Regnen, saa den er meget godt kjærnesat.

Ovenpaa alt dette kom de 4 Uger fra 8. Aug. til 7. September med Nedbør saa voldsom, som jeg ikke véd tidligere at have oplevet; vi have nok kjendt vaade Høstdage, hvor man Dag efter Dag har ventet paa en tørrende Vind; men disse idelige Skybrud, som har pidsket Kornet igjennem, slaaet Rivelsen fast ned i Jorden, hvor den straks er begyndt at gro, saadanne Vandmængder lige i Høsttiden har jeg ikke før oplevet (muligen 1860).

Naar hertil kommer, at Kornet iaar er saa kort; de smaa Neg, mejede af Maskinen, bundne fast, Kjærne ved Kjærne, begyndte straks at spire i den lumre vandtunge Luft, — saa kjender jeg ingen tungere Høst for Landmanden end 1897. Og hvorledes er det saa kommet i Hus? — Ikke forunderligt, at mange tabte Taalmodigheden og fik det for tidlig i Hus. Den kostbare Arbejdskraft gjør ogsaa, at man søger at blive færdig.

Fra Egnen Nord for Aalborg. Ihvorvel her egentlig ikke har fundet nye Tvangssalg Sted, breder Mistilliden til Landbrugets Rentabilitet sig stadig, og enhver, som kan finde en anden Livsstilling, slipper det som oftest. — Især ere store Gaarde omtrent usælgelige. Et stort Salg har dog for-

nylig fundet Sted, idet Hovedgaarden »Store Restrup«, 1 Mil sydvest for Aalborg, med et Tilliggende af ca. 2,300 Tdr. Land Ager, Eng, Kjær og Skov, af ingenlunde daarlig Beskaffenhed, er solgt for under 400,000 Kr. til et Konsortium, som vil »slagte« den.

Fra det nordlige Vendsyssel. Her er ikke liden Tilbøjelighed til at forøge Besætningerne udover fornuftige Grænser, da billige Foderstoffer og navnlig sidste Aars billige Majs lokker hertil. Et Par unge energiske dygtige Mænd gaa saa vidt, at de have afskaffet Svinehold. Koge Majs i Kjærnemælk og Vallen og fodre dermed en overdreven stor Kvægbesætning. Selvfølgelig dyrke de forholdsvis store Arealer med væsentligt Kaalrabi. Flere paatænke at følge deres Exempel. Samtidig døje baade de og alle, først med at faa malket, hvortil der nu mere end hidtil maa benyttes Koner og Mandfolk, og dernæst med at faa Roerne passede og optagne. Nødvendige Folk ere overhovedet næsten ikke til at opdrive, og især til de mere bundne Stillinger som Malkepiger, Røgttere og Staldkarle.

Fra Mors. Vi have vist næppe nogensinde havt mere lovende Udsigter for en rig Høst, end vi havde iaar; Sædetiden var gunstig, og Forsommeren bragte mildt og frugtbart Vejr, saa Sæden da voxede rask op og stod med sine grønne, brede og kraftige Blade; men saa kom der fra midt i Juni en saa høj Varme og en for stærk udtørrende Periode, der dog ganske sikkert, da der i Jorden var Grundfugtighed nok, ikke kunde have hæmmet Plantevæksten, saa meget som Tilfældet blev, havde vi ikke samtidig havt den for alt Liv og Livsvirksomhed skadelige Nattefrost; den var saa slem og ødelæggende, saa man Dag efter Dag saa den frodige Plantevæxt mere og mere visne og segne. Ja, i disse noget alvorlige og strenge Tider, da man klynger sit matte Haab til en god Høst, da er det strengt at bevare Frimodigheden og Virkelysten, naar Haabet glipper.

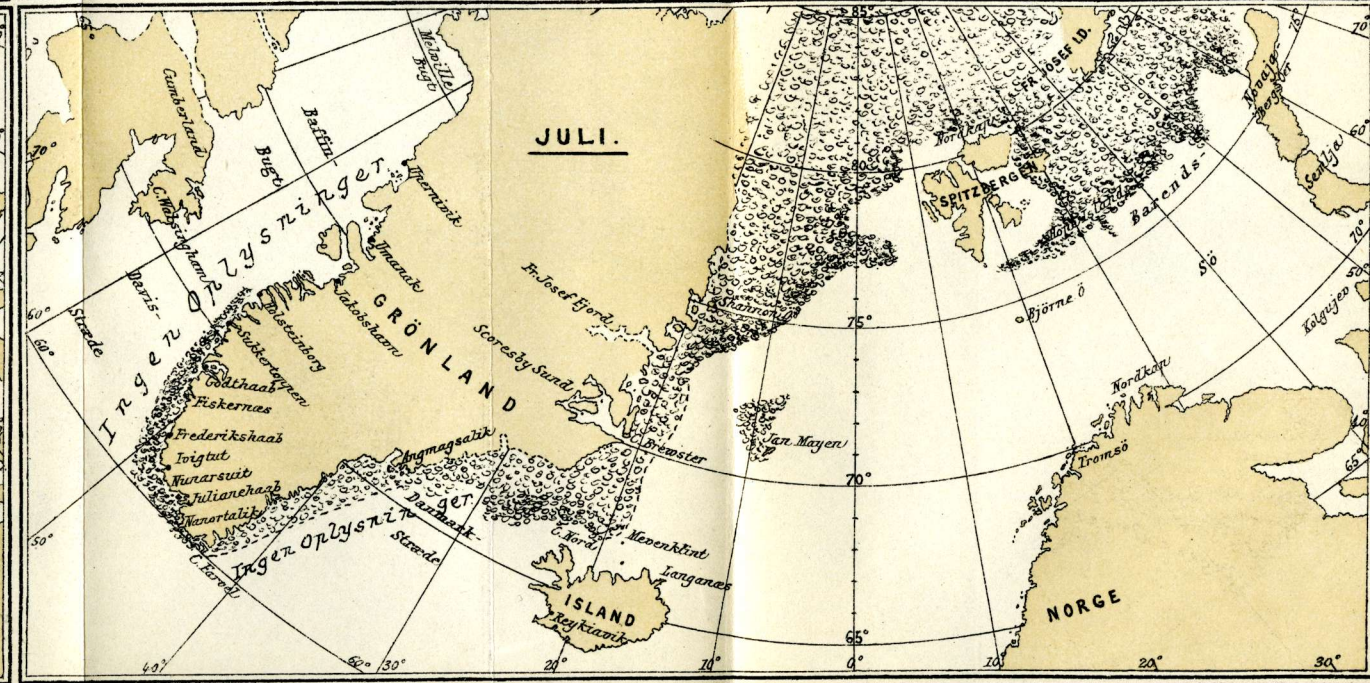
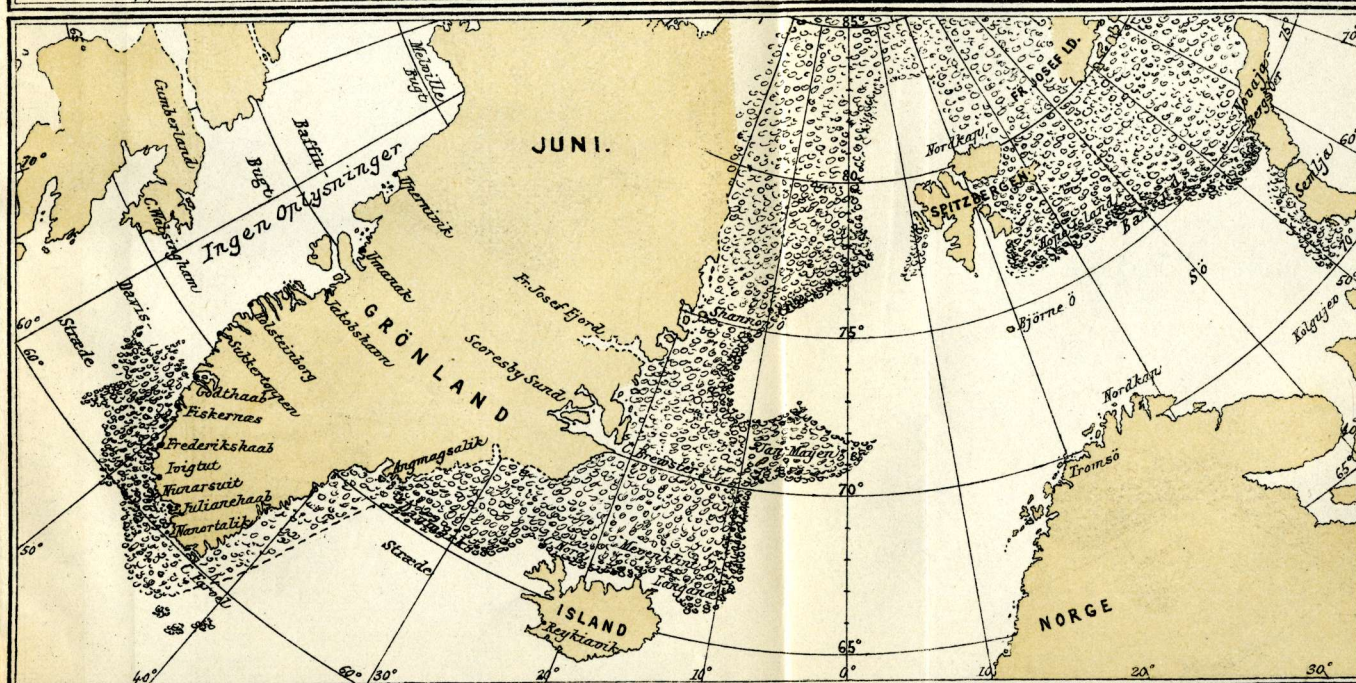
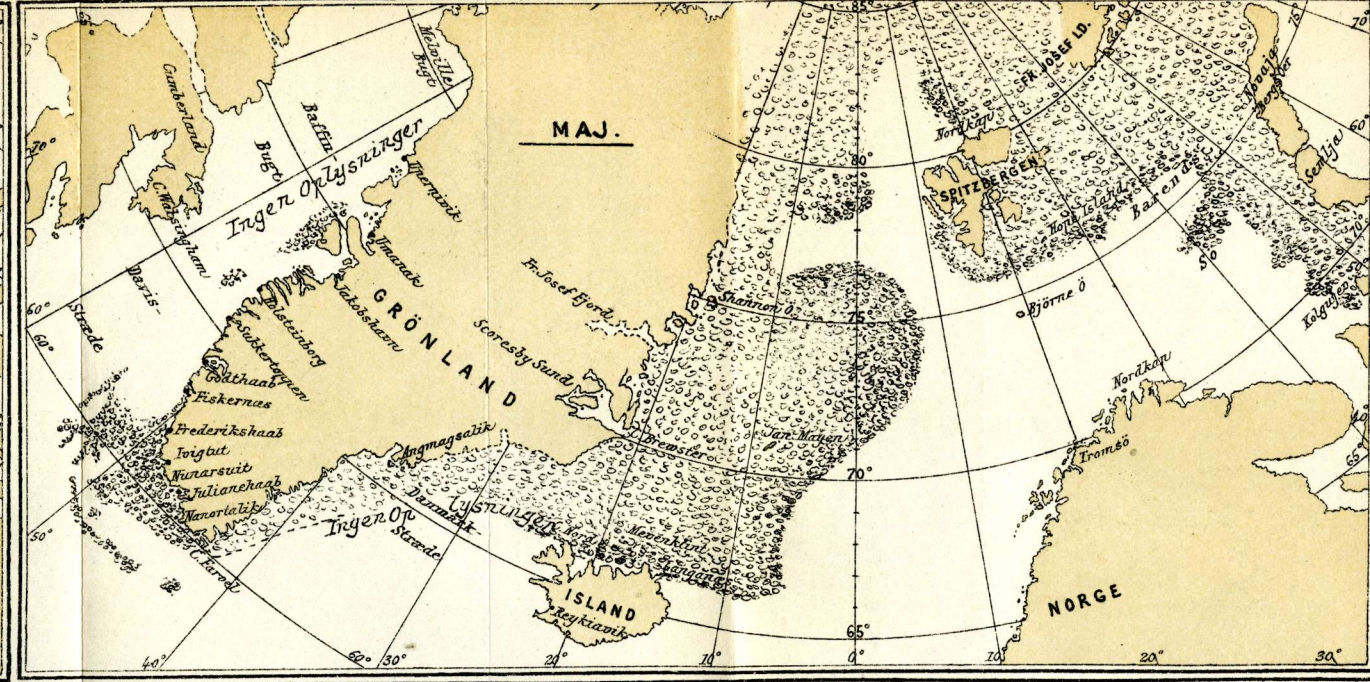
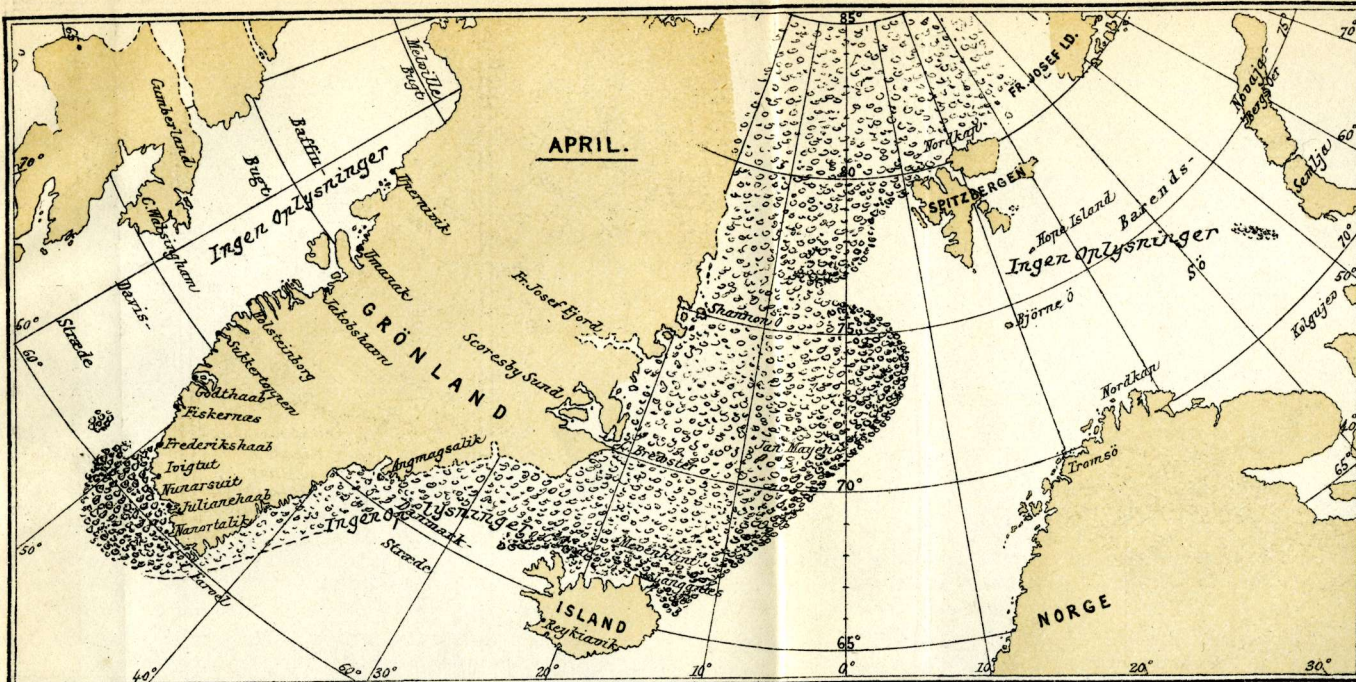
Den 20. Juli fik vi en meget voldsom Regn, og den gjorde sin gode Virkning paa den sildig saae Sæd, der uden denne

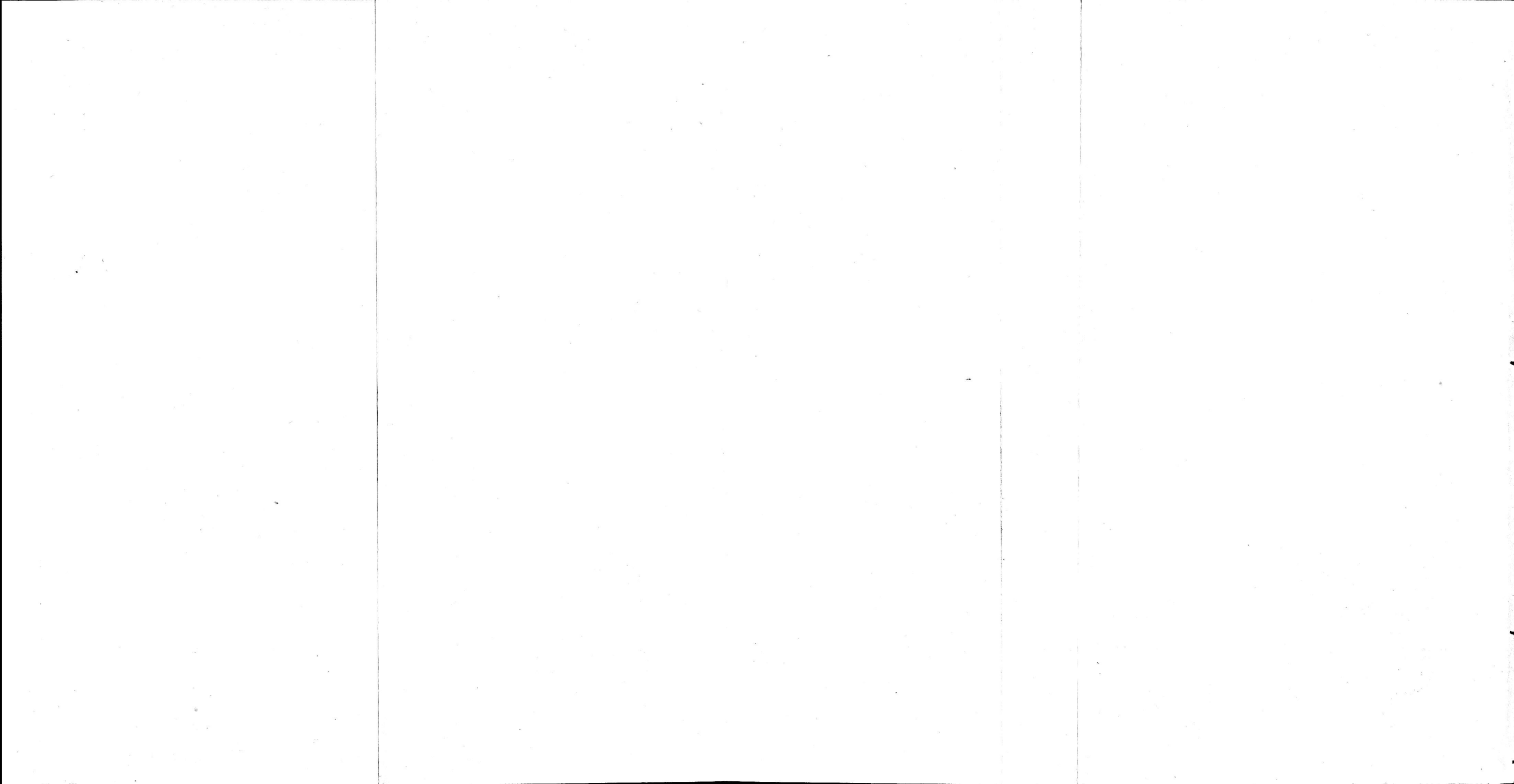
Væde paa de mindre gode og de magre Jorde vilde have givet fuldstændig Misvæxt.

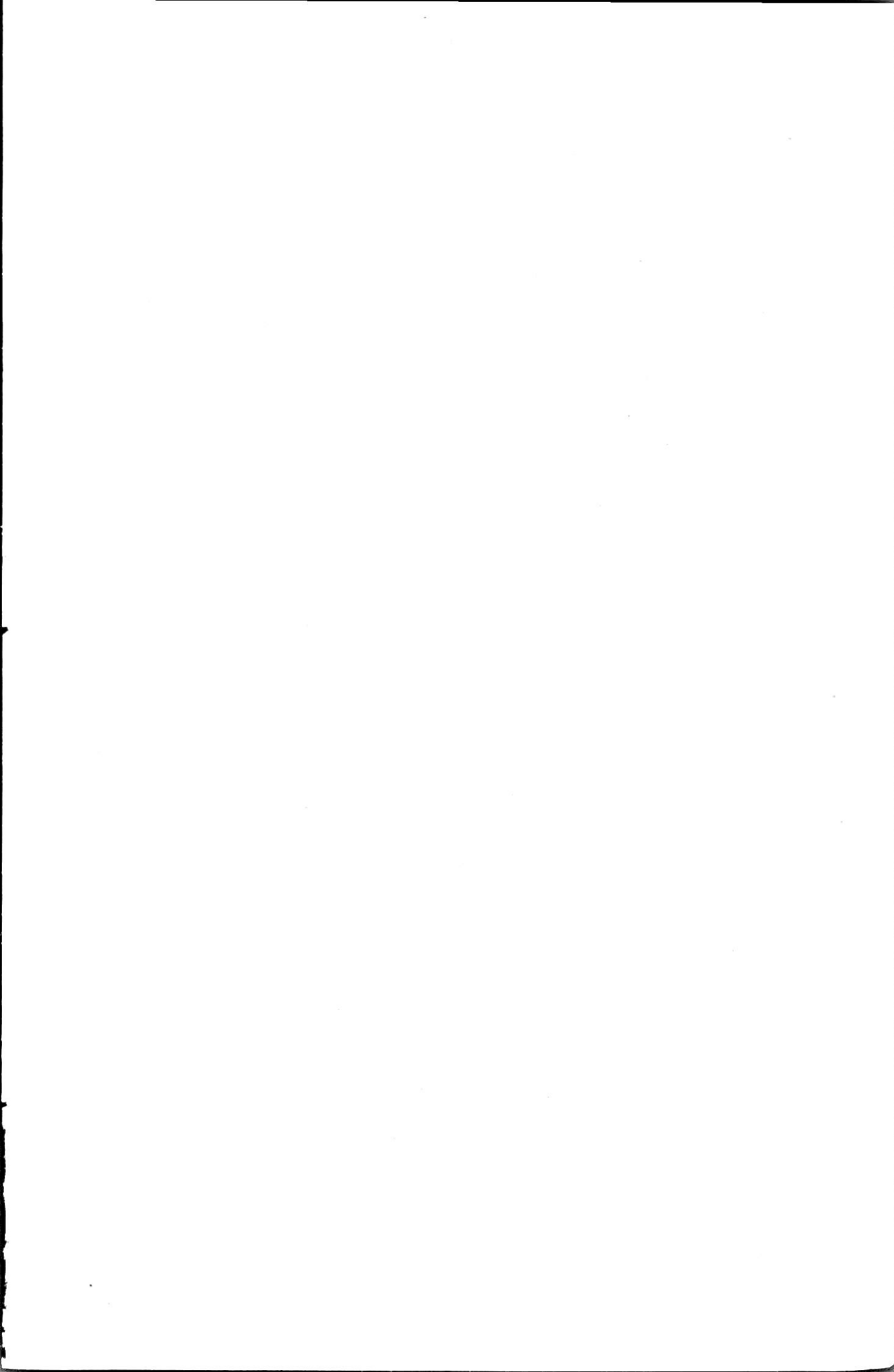
Fra det sydlige Jylland. Renbrakken i egentlig Forstand er nu en Sjældenhed. De Steder, hvor den holdes, er det mere af Navn end af Gavn. Tendentsen gaar stærkt i Retning af at indskrænke Brakbehandlingen af Jorden til det mindst mulige. De forbedrede Redskaber i Forbindelse med rigeligere Gødning synes ogsaa i høj Grad at tillade saadant. Min Nabo har saaledes de sidste Aar istedetfor at brakke reolplojet sin 4aarige Græsmark og saat Rugen paa Reolfuren, efter at denne har ligget 8—14 Dage. Ved Hjælp af Tallerken- og Spadeharverne i Forbindelse med rigelig Gødning har dette ladet sig udføre ret tilfredsstillende. Metoden er iøvrigt laant fra en større Gaard i det nordlige Jylland.

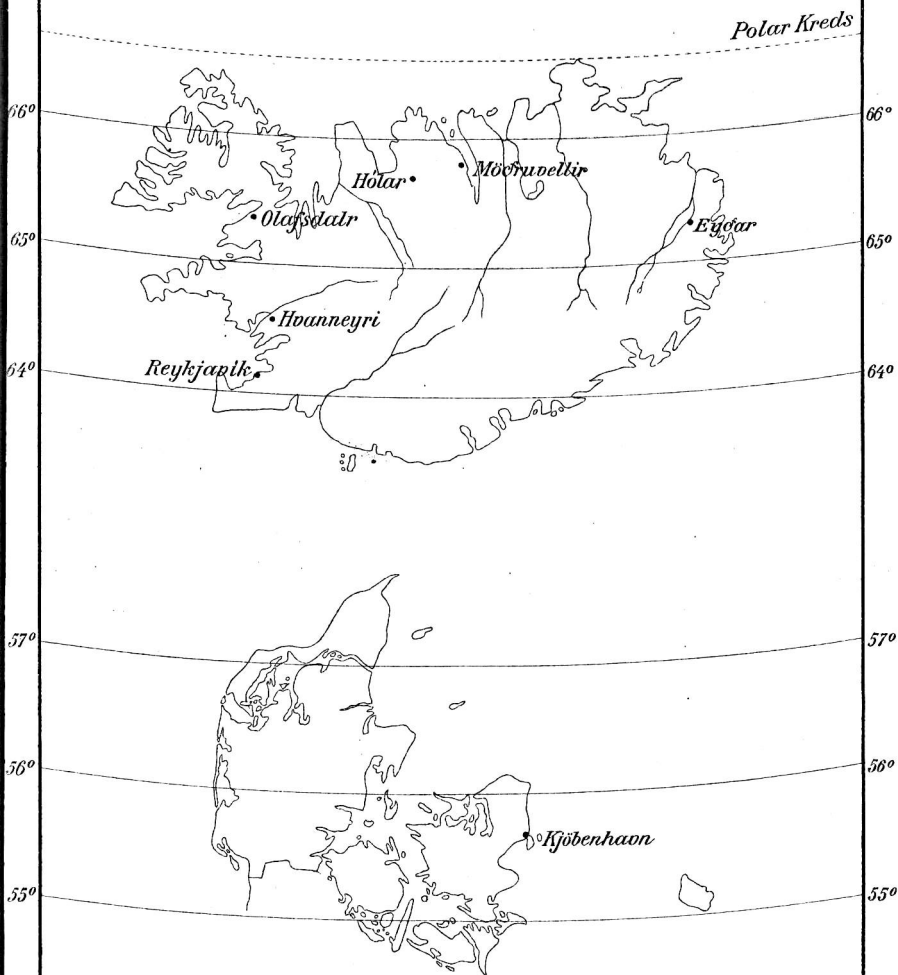
Fra Bornholm. I Høsten kunde her egentlig ikke siges at være særlig Mangel paa Arbejdskraft, fordi her nu næsten overalt arbejdes med Mejemaskiner, som jo bøder meget paa den Aar for Aar ringere Arbejdskraft, som iaar mere end tidligere har været følt særlig paa Forsommeren; især har her manglet kvindelige Arbejdere til Malkning og Roearbejde. Roerne have haft ret gunstige Forhold at voxte under og vilde mange Steder have været udmærkede, naar de vare passede med Lugning i rette Tid, men det har næsten intet Steds været Tilfældet; det har i Sommer været en hel Undtagelse at se en rigtig velpasset Roemark. Sagen er vel den, at Arbejderne tjene godt, derfor bryde Konerne sig ikke om at gaa paa Arbejde; thi at spare op til daarlige Tider er det kun faa, der bryde sig om. Hertil virker Alderdomsforsørgelsesloven meget uheldig; naar denne havde været ordnet som Hjælp til Selvhjælp, vilde den have været til Velsignelse. Hvor meget godt den gjør paa sine Steder, og hvor ønskelig den er i mange Retninger, er den dog uheldig ved næsten at sætte en Præmie for ikke at spare op til de gamle Dage.

ISFORHOLDENE I FARVANDENE ØST FOR GRØNLAND OG SPITZBERGEN SAMT I DAVIS STRÆDET. 1896.

Island og Danmark i samme Maalestok

Med Angivelse af Beliggenheden for Landbrugsskolerne: Olafsdalur, Hólar, Eygjar og Hvanneyri samt Realskolen: Möðruvellir.